

Nr 215.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till T. E. Hedlund m. m.; given Stockholms slott den 17 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF

Allan Vougt.

Sammanfattning.

I propositionen underställas riksdagens prövning dels ett ärende om ersättning till en person i anledning av sjukdom efter militärtjänstgöring, dels ock ett ärende angående livränta åt efterlevande till en person, som avlidit av skada som tillfogats honom vid trafik med en kronan tillhörig bil.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten å Stock-
holms slott den 17 mars 1950.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med t. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Danielson, samt med statsrådet Lingman anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, följande.

1.

Värnpliktige 117-48-25 Thorvald Emanuel Hedlund, som tidigare under skilda perioder fullgjort beredskapstjänstgöring, inryckte den 11 januari 1944 ånyo till dylik tjänstgöring. Hedlund sjukskrevs den 17 januari 1944 enligt av vederbörande militärmyndigheter förda handlingar för haemorrhoider. Enligt egen uppgift, bestyrkt av vid förbandet tjänstgörande sjukvårdspersonal, skulle han dock blivit sjukskriven på grund av »förkylning». Hedlund överfördes till Karolinska sjukhuset och intogs den 24 januari 1944 på sjukhusets kirurgiska garnisonsavdelning där han påföljande dag underkastades operation för haemorrhoider. Under vårdtiden tillstötte blodpropp i vänstra vaden och röntgenologiskt påvisad infarkt i vänstra lungan ävensom hjärtmuskelinflammation. Hedlund överfördes den 23 februari 1944 till sjukhusets medicinska garnisonsavdelning, där han vårdades till och med den 22 april samma år. Under vistelsen på sjukhusets medicinska avdelning var Hedlund till en början subfebril men blev småningom feberfri. Sänkningsreaktionen var hela tiden normal och förändringarna å vänstra lungan kunde vid röntgenundersökning den 24 februari ej längre återfinnas. Hedlund klagade dock vid utskrivningen fortfarande över trötthet och smärta i ryggen tidvis. Hedlund hemförlovades från militärtjänstgöring den 17 april 1944 efter att ha åtnjutit vård på kronans bekostnad under föreskriven tid, tre månader. Vid kontrollundersökning å Värmlands läns centrallasarett i Karlstad den 23 maj samma år företedde Hedlund fortfarande tecken på organisk hjärtskada och ansågs vara i stånd att utföra endast lättare arbete.

I ett den 5 april 1944 avgivet utlåtande uttalade regementsläkaren vid Vaxholms kustartilleriregemente, att skäl talade för att sjukdomen ej framkallats av militärtjänsten men försämrats genom densamma.

Riksförsäkringsanstalten fann i beslut den 12 juli 1944 ersättning icke kunna tillerkännas Hedlund jämlikt bestämmelserna i 1927 års militärsätt-

ningsförordning för åderbräck, blodpropp och hjärtmuskelinflammation, enär skäligen anledning finnes att antaga, att sjukdomarnas framträdande föranletts av annan orsak än militärtjänstgöringen och att denna icke väsentligen bidragit därtill.

Hedlund anförde besvär över riks försäkringsanstaltens beslut hos försäkringsrådet, som genom utslag den 28 november 1944 ej fann skäl göra ändring i överklagade beslutet.

Sedan Hedlund i skrivelse till försäkringsrådet den 4 april 1945 anhållit, att ärendet måtte upptagas till förnyad prövning, förklarade rådet den 14 juni 1945, att berörda skrivelse icke föranledde någon rådets åtgärd.

I en den 19 juli 1949 dagtecknad skrivelse har Hedlund hemställt, att den ersättning som han ansåge sig ha rätt till enligt gällande författning måtte tillerkännas honom. Hedlund anför härvid, bland annat, att han före militärtjänstgöringen varit fullt frisk och arbetsför, vilket han ansåge bestyrkt genom tvenne ansökningen bilagda intyg dels från hans dåvarande arbetsgivare dels från t. f. provinsialläkaren i Hedlunds hemort. Hedlund gör gällande att sjukdomen varit tillfällig och förorsakad av den svåra förkylning han ådragit sig i militärtjänstgöringen vid inkallelsen i januari månad 1944. För att styrka detta har han bifogat intyg av värnpliktiga, som samtidigt med Hedlund tjänstgjort vid samma förband, intyg från sin nuvarande arbetsgivare samt intyg över läkarundersökning som han genomgått vid tidpunkten för ingivandet av framställningen. Hedlund uppger, att han efter hemförlovningen den 17 april 1944 varit helt oförmögen till arbete under tiden till den 5 maj 1945 och att han därefter intill den 26 april 1946 utfört lättare arbete mot betydligt reducerad avlöning.

Riksförsäkringsanstalten har i utlåtande i ärendet den 19 augusti 1949 avstyrkt framställningen.

Försvarets sjukvårdsstyrelse, som i ärendet inhämtat yttrande från medlemmen av dess vetenskapliga råd, lasarettsläkare H. Malmros, har med bifogande av sagda yttrande avgivit utlåtande i ärendet den 10 oktober 1949.

Av lasarettsläkare Malmros' yttrande framgår att denne anser, att Hedlunds sjukdom kan ha varit en följd av s. k. förkylning som han skulle ha ådragit sig under militärtjänstgöringen, eller att, om hjärtsjukdomen, ehuru tidigare ej konstaterad, funnits före inryckningen, den försämrats under tjänstgöringstiden på grund av denna infektion.

Sjukvårdsstyrelsen har i sitt utlåtande anført att, under förutsättning att nämnda förkylning kan anses styrkt, ämbetsverket ansluter sig till lasarettsläkare Malmros' uppfattning.

Departementschefen.

På grund av riks försäkringsanstaltens beslut, vari försäkringsrådet ej gjort ändring, är Hedlund icke berättigad till ersättning jämlikt militärsättningsförordningen i anledning av den sjukdom, varav han lidit efter militärtjänstgöringens slut. Det synes icke osannolikt att Hedlund efter inryckningen till militärtjänst ådragit sig en infektion. Enligt vad i sjukvårdsstyrelsens

yttrande framkommit kan samband föreligga mellan denna infektion och den hjärtsjukdom som Hedlund lidit av. Jag anser billighetsskäl tala för att Hedlund erhåller ersättning i anledning av sjukdomen. Denna ersättning torde böra bestämmas enligt militärsättningsförordningens grunder.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att från anslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, må till Thorvald Emanuel Hedlund utbetalas ersättning i anledning av ifrågavarande sjukdom enligt grunderna för militärsättningsförordningen.

2.

Den 23 juni 1947 inträffade på den s. k. Stockholmsvägen i Norrköping en trafikolycka, i det att översten A. J. E. Qvarnström vid framförande i tjänsten av en kronan tillhörig personbil påkörde en cykel varå förre tågmästaren K. T. Johansson, Norrköping, från en biväg färdades in på Stockholmsvägen. Johansson skadades därvid så svårt att han samma dag avled. Olyckshändelsen blev föremål för behandling vid Svea trängkårs krigsrätt, varvid emellertid vederbörande krigsfiskal icke framställde något yrkande mot Qvarnström.

I anledning av det inträffade har den avlidnes änka Jenny Maria Karolina Johansson genom ombud framställt ersättningsanspråk mot kronan och därvid, såvitt nu är fråga, yrkat en livsvarig livränta beräknad med utgångspunkt från ett belopp av 600 kronor för år samt, i anseende till medvållande till olyckan från Johanssons sida, jämkad till två tredjedelar.

Försvarets *civilförvaltning* och *arméförvaltningen*, *tygavdelningen*, ha i gemensam skrivelse den 23 december 1949 gjort framställning om livränta åt Jenny Maria Karolina Johansson, som är född den 3 april 1888. Ämbetsverken ha anfört, att det till äventyrs kunde av verkställd utredning anses styrkt, att Qvarnström vid tillfället gjort sig skyldig till vårdslöshet vid framförandet av bilen och därigenom vållat sammanstötningen. Under alla förhållanden syntes från kronans sida icke kunna visas att Qvarnström icke varit vållande till sammanstötningen.

Försvarets skaderegleringsnämnd hade i infortrat yttrande i ärendet förklarat bl. a., att nämnden med hänsyn till omständigheterna i samband med olyckshändelsen tillstyrkte, att kronan utbetalade ett till två tredjedelar jämkat skadestånd. Det av Jenny Johansson yrkade livräntebeloppet hade nämnden funnit i och för sig skäligt. Enligt nämndens mening borde livräntan utgå till Jenny Johansson så länge hon levde ogift, dock icke längre än till den tidpunkt då hon bleve berättigad till ålderspension enligt lagen om folkpensionering.

Civilförvaltningen och arméförvaltningen dela skaderegleringsnämndens uppfattning beträffande såväl beräkningen av livräntan som tiden för dess utgående. Ämbetsverken ha därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte

dels tillerkänna Jenny Johansson livränta för tiden den 23 juni 1947—den 30 juni 1950, beräknad efter 400 kronor för år, att utgå månadsvis i efter-skott, dels ock avlåta förslag till riksdagen om utgivande till Jenny Johans-son av en årlig livränta med motsvarande belopp för tiden från och med den 1 juli 1950 så länge hon lever ogift, dock högst till den 3 april 1955.

Genom beslut den 27 januari 1950 har Kungl. Maj:t på sätt myndighe-terna föreslagit medgivit, att Jenny Johansson må beredas livränta för tiden den 23 juni 1947—den 30 juni 1950 efter 400 kronor för år.

Departementschefen.

Beträffande livränta till Jenny Johansson för tiden intill den 1 juli 1950 föreligger beslut av Kungl. Maj:t. För tiden därefter synes på sätt civil-förvaltningen och arméförvaltningen föreslagit livränta böra utgå till änkefru Johansson med 400 kronor för år, med iakttagande av att å livräntan icke bör utgå någon sådan tilläggsförmån som eljest tillkommer pensionstagare. Livräntan synes böra bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. må från och med den 1 juli 1950 till Jenny Johansson utgå årlig livränta efter 400 kronor för år så länge hon lever ogift och till dess hon fyller 67 år, med iakttagande att å den sålunda bestämda livräntan icke må åtnjutas någon sådan tilläggsför-mån som eljest tillkommer pensionstagare.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga leda-möter, under punkterna 1 och 2 hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

C. F. von Horn.
